

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Ärikorralduse instituut

Marge Roosild

**KÄIBEMAKSUKOHUSTUSLASEKS REGISTREERIMISE
PIIRMÄÄR NING SELLE MUUTMISE MÕJU
ETTEVÕTJATELE EESTIS**

Bakalaureusetöö

Õppekava TABB02/09, peeriala majandusarvestus

Juhendaja: Kaidi Kallaste, PhD

Tallinn 2019

Deklareerin, et olen koostanud töö iseseisvalt ja olen viidanud kõikidele töö koostamisel kasutatud teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele, ning ei ole esitanud sama tööd varasemalt ainepunktide saamiseks. Töö pikkuseks on 5151 sõna sissejuhatusest kuni kokkuvõtte lõpuni.

Marge Roosild

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 155534TABB

Üliõpilase e-posti aadress: roosild.marge96@gmail.com

Juhendaja: Kaidi Kallaste, PhD:

Töö vastab kehtivatele nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

LÜHIKOKKUVÕTE.....	4
SISSEJUHATUS.....	5
1. KÄIBEMAKS, REGISTREERIMISKOHUSTUS NING PIIRMÄÄRAD EUROOPAS.....	7
1.1. Ülevaade käibemaksuga maksustamisest.....	7
1.2. Käibemaksukohustuslaseks registreerimine.....	8
1.3. Käibemaksukohustuslase registrist kustutamine.....	10
1.4. Käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäärad mujal Euroopa Liidus.....	11
1.5. Käibemaksukohustuslase registrist kustutamise seotud kohtulahendid.....	13
2. KÄIBEMAKSUSEADUSE MUUDATUSTE MÕJU ETTEVÕTJATE KÄITUMISELE.....	16
2.1. Uurimisküsimused ja -meetodid.....	16
2.2. Käibemaksukohustuslaste arvu muutuse analüüs.....	17
2.3. Küsitlustulemuste analüüs.....	20
2.4. Järeldused ja ettepanekud.....	22
KOKKUVÕTE.....	26
SUMMARY.....	28
KASUTATUD ALLIKATE LOETELU.....	30
LISAD.....	32
Lisa 1. Käibemaksukohustuslasena registreerumise avaldus.....	32
Lisa 2. Käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäärad Euroopa Liidu liikmesriikides.....	34
Lisa 3. MTA teabeosakonna analüüsitalituse peaspetsialisti e-kiri.....	35
Lisa 4. Küsitluse ankeet.....	36
Lisa 5. Küsitluse tulemuste/vastuste koondtabelid.....	38

LÜHIKOKKUVÕTE

Antud bakalaureusetöö pealkiri on “Käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäär ning selle muutmise mõju ettevõtjatele Eestis”. Töö uurimisprobleemiks on see, et käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäära tõstmine võib tekitada muudatusi Eesti ettevõtete staatuses ning võib väheneda riigieelarvesse laekuv käibemaks. Sellest tulenevalt on töö eesmärgiks välja selgitada käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäära tõstmise mõju ettevõtjatele Eestis.

Töö autor koostab informatsiooni saamiseks interneti teel levitatava lühiküsitluse, mis on suunatud Eesti ettevõtjatele. Lisaks võtab autor ühendust Maksu- ja Tolliameti (MTA) esindajaga, kellelt saab informatsiooni käibemaksukohustuslaseks registreerunute kohta 2017. ja 2018. aastal.

Töös tehtud järeldused:

- 1) enne 2018. aastat käibemaksukohustuslaseks registreerunud ettevõtted eelistasid jätkuvalt olla käibemaksukohustuslased ka peale piirmäära tõstmist, olgugi et nende käive jäi alla piirmäära, põhjustena toodi välja sisendkäibemaksu tagasisaamine või käibemaksukohustuslasest kliendid;
- 2) piirmäära tõstmisest tingituna oli vähenenud ligi poole võrra uute kohustuslikus korras registreerunute arv;
- 3) käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäära tõstmine ei muutnud oluliselt registreerunute koguarvu, sest peamiselt viibivad registris ettevõtted vabatahtlikult ning neil on registreerimine võimalik igal ajal;
- 4) piirmäära tõstmisega kaasnev käibemaksu laekumise vähenemine, mida algselt prognoositi, täies ulatuses ei realiseerunud;
- 5) Eestis puuduvad kohtulahendid, mis on seotud käibemaksukohustuslaseks registreerimisega, küll aga käsitleti töös kahte lahendit, mis on seotud registrist kustutamiselega;
- 6) sarnaselt Eestile muutsid veel mitmed Euroopa Liidu liikmesriigid enda käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäära, Läti oli ainus riik, kes piirmäära langetas.

Võtmesõnad: käibemaksukohustuslane, käibemaks, piirmäär, seadusemuudatus

SISSEJUHATUS

Antud bakalaureusetöö teemaks on käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäär ning selle muutmise mõju Eesti ettevõtjate käitumisele. Autor valis teema selle aktuaalsuse tõttu. 2018. aasta jaanuaris otsustati lihtsustada Eestis ettevõtlusega tegelemist ning käibemaksukohustuslaseks registreerumise piirmäär tõsteti selleks 16 000 eurolt 40 000 euroni. Selline piirmäära tõstmine võib tekitada muutusi Eesti ettevõtjate käitumises. Teema aktuaalsus seisneb selles, et uus seadusemuudatus on kasutusel olnud vaid aasta.

Probleemiks on see, et käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäära tõstmine võib tekitada muudatusi Eesti ettevõtjate käitumises ja staatuses ning võib väheneda riigieelarvesse laekuv käibemaks. Töö eesmärgiks on välja selgitada registreerimise piirmäära tõstmise mõju Eesti ettevõtjate käitumisele. Selleks on püstitatud viis uurimisküsimust:

- 1) Kuidas on muutunud registreerunute arv piirmäära tõstmisega?
- 2) Kuidas lihtsustab piirmäära tõstmine ettevõtlusega tegelemist?
- 3) Kas on kohtulahendeid seoses käibemaksukohustuslaseks registreerimisega/registrist kustutamisega Eestis ning millised on kohtute seisukohad?
- 4) Kuidas on teised Euroopa riigid enda käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäära muutnud?
- 5) Kas käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäära tõstmine tekitab muudatusi Eesti ettevõtete staatuses ning kas väheneb riigieelarvesse laekuv käibemaks?

Selleks, et leida vastused ülaltoodud probleemile ja uurimisküsimustele, kasutati töös kahte andmekogumismeetodit. Maksu- ja Tolliameti teabeosakonna analüüsitalituse peaspetsialistile, Heidi Lillemärgile saadeti e-kiri koos küsimustega. Kokku esitati seitse küsimust nii 2017. kui ka 2018. aasta kohta. Teine meetod oli lühiküsitlus Eesti ettevõtjate seas. Küsitlust jagati *Facebook*-i vahendusel ning küsimustik koosnes viiest valikvastusega küsimusest.

Bakalaureusetöö koosneb kahest peatükist. Esimene peatükk keskendub käibemaksule ning käibemaksukohustuslaseks registreerumise piirmääradele. Esmalt antakse ülevaade, mis on

käibemaks, seejärel keskendutakse käibemaksukohustuslaseks registreerimisele ning registrist kustutamisele. Veel uuritakse seda, kas ja kuidas on teised Euroopa Liidu liikmesriigid käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäära muutnud. Lisaks tehake ülevaade Eestis leiduvatest kohtulahenditest, mis on seotud käibemaksukohustuslaseks registreerimisega või registrist kustutamisega.

Töö teine peatükk keskendub Eesti ettevõtjate käitumise analüüsile. Esmalt antakse ülevaade andmekogumise meetoditest ja valimist, seejärel keskendutakse Maksu- ja Tolliametilt saadud andmete analüüsimisele ning lühiküsitluse tulemuste väljatoomisele.

1. KÄIBEMAKS, REGISTREERIMISKOHUSTUS NING PIIRMÄÄRAD EUROOPAS

Eesti riigis reguleerib käibemaksuga maksustamist Käibemaksuseadus. Seaduses on põhjalikult lahti seletatud, kes on käibemaksukohustuslane, kuidas toimub registreerimine ning ka registrist kustutamine.

1.1. Ülevaade käibemaksuga maksustamisest

Käibemaks moodustab märkimisväärse osa riigieelarve tuludest. Käibemaks on üldine tarbimismaks. Käibemaksuga maksustatakse igat tootmis- ja turustamisetappi, mis lisab hinnale väärtust. (Colbjørnsen 2014) Seega oleks riigi seisukohalt ülimalt oluline, et käibemaks lisataks võimalikult paljudele kaupadele ja teenustele. Ka käibemaksukohustuslaseks registreerumiste korral oleks riigile kasulik, et lisaks kohustatud ettevõtetele registreeruks ka võimalikult palju ettevõtteid vabatahtlikult. Kahjuks pole kõik alati nii lihtne ning kõike ei saa võtta ainult riigi seisukohal. Seepärast on teatud ettevõtted käibemaksukohustusest vabastatud, vähendades nende ettevõtete halduskoormust.

Maksukohustuslaseks peetakse isikut, kes tegeleb ükskõik mis tahes vormis ettevõtlusega, olgu see siis tootmine, vahendamine või teenuste osutamine ning kes on registreeritud või kohustatud ennast registreerima käibemaksukohustuslasena. Kohustus on registreeruda neil, kelle käive on sama suur või kõrgem riigi poolt seatud piirmäärast. Kui aga käive on madalam, on maksukohustuslasel võimalik valida, kas registreerida ennast käibemaksukohustuslasena või mitte. (Lejeune 2011)

Eestis on alates 01.02.2018 piirmääraks 40 tuhat eurot, enne seda oli piirmäär 16 tuhat eurot (KMS §19, lg 4). Kõrgem piirmäär aitab vähendada käibemaksupettusi ning vähendab nii ettevõtete kui ka ettevõtteid kontrollivate isikute halduskoormust (Lejeune 2011). Ajal, mil piirmäära muutmise üle alles arutleti, oli Eesti rahandusministriks Sven Sester, kes märkis Äripäeva artiklis samuti, et piirmäära tõsmine aitab vähendada bürokraatiat. Tema arvates

mõjutab see otseselt umbes nelja protsenti käibemaksukohustuslastest ehk peamiselt mikroettevõtteid. (Matsalu 2016)

Käibemaksukohustuslane peab täitma maksukohustulase kohustusi, mille hulka kuuluvad käibemaksu lisamine võõrandatava kauba või osutatava teenuse maksustatavale väärtusele; tasumisele kuuluva käibemaksu arvutamine; käibemaksu tasumine, dokumentide säilitamine, arvestuse pidamine ja nõuetele vastavate arvete esitamine (KMS §24, lg 1). Käibedeklaratsioon tuleb esitada järgneva kuu 20-ndaks kuupäevaks (Meres 2018).

Käibemaksukohustuslaseks registreerimine on kasulik eelkõige nendele ettevõtetele, kes müüvad enda tooteid või teenuseid teistele käibemaksukohustuslastele ning kes samal ajal vajavad ka ise teiste käibemaksukohustuslaste tooteid või teenuseid. Nii saab Maksuametilt ostudelt makstud käibemaksu tagasi küsida ning teha ka tasaarvelduse müügikäibemaksu ja otsukäibemaksu vahel. (*Ibid*)

Käibemaksukohustuslane ei ole kasulik olla nendel ettevõtjatel, kelle peamiseks klientideks on eraisikud, kes käibemaksu tagasi küsida ei saa. Lisaks on kasulik mitte registreerida ka siis, kui ettevõttel on madalad kulud. (Ramler 2018) Seda, kas ettevõtjal on mõistlik käibemaksukohustuslaseks registreerida või mitte, peaks aga teadma iga ettevõtja ise.

1.2. Käibemaksukohustuslaseks registreerimine

Nagu eelmises alapeatükis mainiti, peavad käibemaksukohustuslaseks registreerima need ettevõtted, kelle maksustatav aastane käive on suurem kui 40 tuhat eurot, ent registreeruda võivad ka need, kelle käive piirmäärani ei küündi. Registreerimise protsess on mõlemal juhul samasugune.

Käibemaksukohustuslaseks registreerimise üheks võimaluseks on esitada taotlus maksuhaldurile, kelle ülesandeks on registreerida isik käibemaksukohustuslasena viie tööpäeva jooksul (KMS §20, lg 4). Registreerimiskohustuse tekkimisel tuleb ettevõtjal esitada avaldus kolme tööpäeva jooksul peale kohustuse tekkimist, vabatahtlikult registreerimist soovivale ettevõtjale pole avalduse esitamise aega määratud (KMS §20, lg 1).

Lihtsalt avalduse esitamisest alati ei piisa. Lisaks registreerimisavaldusele tuleb osadel ettevõtjatel tõendada, et tegeleb juba ettevõtlusega või kavatseb seda alustada. Kui aga maksuhalduri arvates on ettevõtlusega tegelemine kaheldav, on tal õigus nõuda lisatõendeid või koguda neid omal algatusel. Isiku võib jätta registreerimata, kui lisatõendite kogumisel tuleb välja, et isik ei tegele ettevõtlusega või ei kavatse seda alustada. (KMS §20, lg 4¹)

Käibemaksuseaduses oleva paragrahvi 20, lõike 4¹ kohta on aga vastakaid arusaami. Praktikas on olnud olukordi, kus ettevõtte on jäetud registreerimata, sest alustaval ettevõttel puudub rendileping, mis maksuhalduri arvates ilmselgelt tõendab ettevõtlusega tegelemist. Euroopa Kohus on aga seisukohal, et alustaval ettevõttel ei pruugi olla võimalik tõendada majanduslike, tehniliste ja rahaliste vahendite olemasolu, mis aga ei tähenda, et ettevõtte kindlasti ettevõtlusega tegelema ei hakka. (Huberg 2013)

Vabatahtlikult registreerimise raskusest räägivad veel nii mõnedki selle ala eksperdid. Sven Sesteri sõnul peaks piirmäära langetamine vähendama bürokraatiat ning looma soodsama maksukeskkonna väikeettevõtlusele (Vabariigi Valitsus 2016) Erinevad advokaadid ja maksukonsultandid on aga arvamusel, et vabatahtlikult registreerumine raskendub ning halduskoormuse vähenemine ei pruugi tegelikkuseks saada. Nagu eelpool juba mainitud, siis vabatahtlikult registreerumise korral nõuavad maksuhaldurid tõendeid ettevõtlusega tegelemise kohta ning sellest nõudest hoitakse tugevasti kinni. Ettevõtluse tõendamine siis, kui käive jääb alla piirmäära, võib aga osutada ajakulukamaks kui käibedeklaratsiooni esitamine. (Raamatupidamise... 2016)

Käibemaksukohustuslaseks on võimalik registreerida ka interneti teel. Avalduse esitamiseks peab isikul olema volitus. Volitusi saab üksteisele edasi anda. Selleks peab volitamise õigust omav isik sisenema e-maksuametisse/tolli esindaja rollis ning sisestama kasutaja andmed, keda volitatakse. (Emta)

Avalduse esitamine internetis on väga lihtne ning võtab väga vähe aega. Kirjalik juhend on leitav Maksu- ja Tolliameti kodulehel ning videoõpetus on olemas Youtube-s. Avaldus avaneb paari hiireklõpsuga ning sellel küsitav info sõltub sellest, milliseid andmeid konkreetse kliendi kohta vajatakse. Peale avalduse esitamist on otsus koheselt näha, ent erandjuhtudel võidakse avaldus suunata läbivaatamisele. Sellisel juhul saab otsusest teada teates märgitud aja jooksul. (*Ibid*) Maksu- ja Tolliameti teenindusbüroos esitatav avaldus on leitav Lisas 1.

Käibemaksukohustuslaseks registreerimise avalduse saab esitada ka läbi Äripäeva ettevõtjaportaali. Tegemist on väga uuendusliku võimalusega - uue ettevõtte registreerimisel saab koheselt teada anda ettevõttesse tööle asuvad inimesed ning soovi korral on võimalus ka ettevõtte käibemaksukohustuslaseks registreerida. Väga kasulik on selline võimalus nendele ettevõtjatele, kes teavad juba ettevõtte registreerimisel, et nende oodatav käive aasta jooksul ületab 40 tuhat eurot või kelle peamisteks klientideks on teised käibemaksukohustuslased. (Tuulik 2019) Selline avalduse esitamise võimalus vähendab ettevõtjate halduskoormust veelgi, sest ettevõtte loomisel saab vajalikud toimingud ühel veebilehel ära teha.

Kui maksukohustuslane on lasknud ennast registrist kustutada, sest arvatav aastakäive jääb alla kehtestatud piirmäära, tekib tal uus registreerimiskohustus, kui kustutamisele järgnevast päevast arvates on tema tehingute maksustatav käive 40 tuhat eurot (KMS § 19, lg 2). Käibemaksukohustuslase registrist kustutamise kohta on täpsemalt kirjutatud järgmises alapeatükis.

1.3. Käibemaksukohustuslase registrist kustutamine

Käibemaksukohustuslasena on võimalik lasta ennast ka registrist kustutada, kui arvatav aastane käive jääb alla 40 tuhande euro (KMS §22, lg 1). Kuid lisaks sellele, et registrist saab lasta ennast vabatahtlikult kustutada, kehtib sama õigus ka maksuhaldurile. MTA-l on õigus käibemaksukohustuslane registrist kustutada, kui maksukohustuslane ei ole esitanud käibedeklaratsiooni kuue viimase järjestikuse maksustamisperioodi kohta (KMS §22, lg 3). Lisaks sellele on maksuhalduril kustutamise õigus ka nende registreeritud maksukohustuslaste suhtes, kes ei tegele ettevõtlusega Eestis. Selleks esitab maksukohustuslane maksuhaldurile ettevõtlusega tegelemise tõendid ning kui nendest ei piisa, on maksuhalduril õigus nõuda ka lisatõendeid või koguda neid omal algatusel. Kustutamise kavatsusest peab maksuhaldur käibemaksukohustuslast kirjalikult teatama ning lisama sinna ka tähtaja, mis päevaks tuleb esitada ettevõtlusega tegelemist tõendavad materjalid. Kui tingimust ei täideta õigeks tähtajaks, kustutatakse käibemaksukohustuslane registrist. (KMS §22, lg 3¹)

Ka registrist kustutamisega kaasnevad teatud kohustused. Registrist kustutamisel tasub maksukohustuslane käibemaksu võõrandamata kaubalt, mille sisendkäibemaksu on ta soetamisel

maha arvanud. Võõrandamata kauba maksustatav väärtus on selle soetusmaksumus või selle puudumisel omahind. (KMS §29, lg 10)

Käibemaksukohustuslaste registrist kustutamine toimub samuti internetis avalduse esitamisega (Emta). Praeguses Eestis on ettevõtlusega tegelemine äärmiselt lihtne ja mugav. Vajalikud dokumendid on võimalik esitada kodust lahkumata.

Käibemaksukohustuslase registrist kustutamine vabastab maksukohustuslase kohustustest nagu käibemaksu deklareerimine ja tasumine ning kaotab õiguse rakendada maksukohustuslase õigusi, milleks on sisendkäibemaksu mahaarvamine. Lisaks ei tohi isik lisada kaubale või teenusele käibemaksu. (Eesti Majanduse Teataja 2014) Seega on oluline, et kõik käibemaksukohustuslased, kes soovivad registris olla, esitaksid õigeaegselt enda dokumente, et saada hüvesid, mis tulevad kaasa käibemaksukohustuslaste registris olemisega.

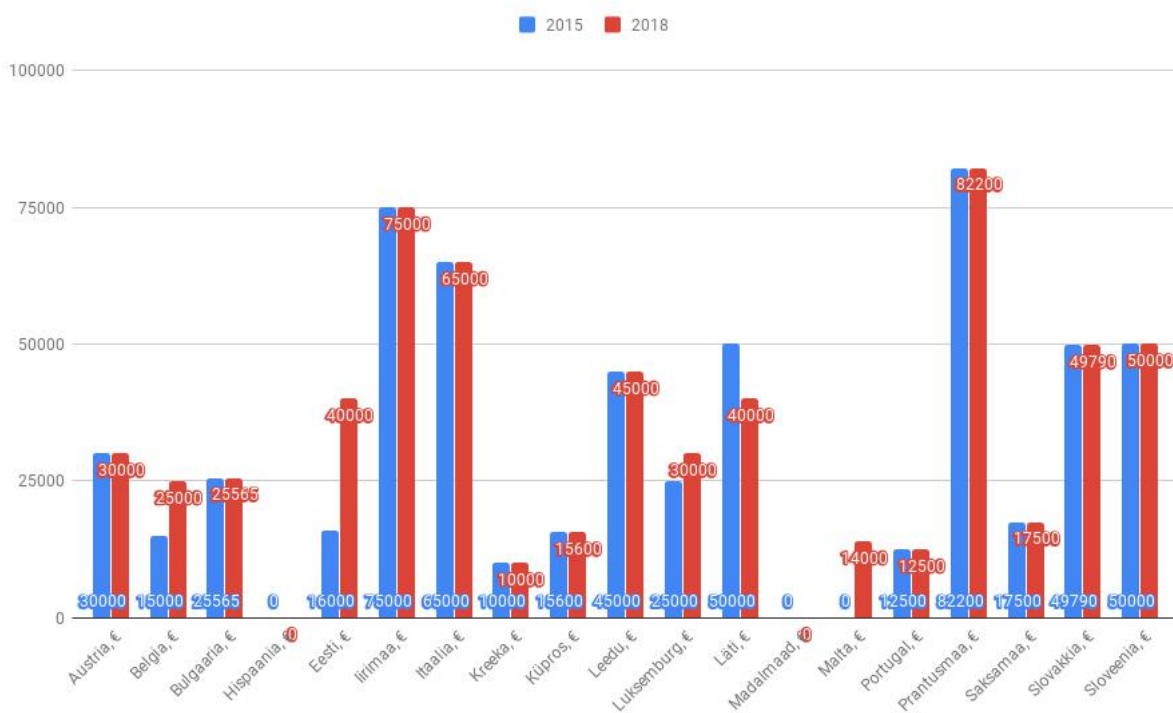
1.4. Käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäärad mujal Euroopa Liidus

Eestis tõsteti 2018. aastal käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäära 16 tuhandelt eurolt 40 tuhandele eurole. Sellega seoses tekkis huvi uurida ka teisi Euroopa Liidu riike ning seda, kas ja kuidas on käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäära muudetud.

Joonisel 1 on näidatud käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäärad euro kasutusele võtnud Euroopa Liidu riikides. Jooniselt on näha, et lisaks Eestile muutsid käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäära veel neli riiki. Nendeks on Belgia, Luksemburg, Läti ja Malta. Belgias suurendati piirmäära 2016nda aasta jaanuaris 10 tuhande euro võrra. Luksemburg tõstis piirmäära vaid 5 tuhande euro võrra 2017. aasta jaanuaris. Maltas esialgu piirmäär puudus, ent 2018. aasta jaanuaris kehtestati minimaalseks piirmääraks 14 tuhat eurot. Lisaks sellele, kehtivad seal ka piirmäärad 24 tuhat eurot ja 34 tuhat eurot. Läti oli ainus riik, kes otsustas registreerimise piirmäära vähendada ning langetas seda 10 tuhande euro võrra 2018. aasta jaanuaris. (Avalara 2018)

Kõrgeima piirmäära on kehtestanud Prantsusmaa. Kahel riigil käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäär puudub ehk registreerimiskohustus tekib esimesest tehingust, mil käive

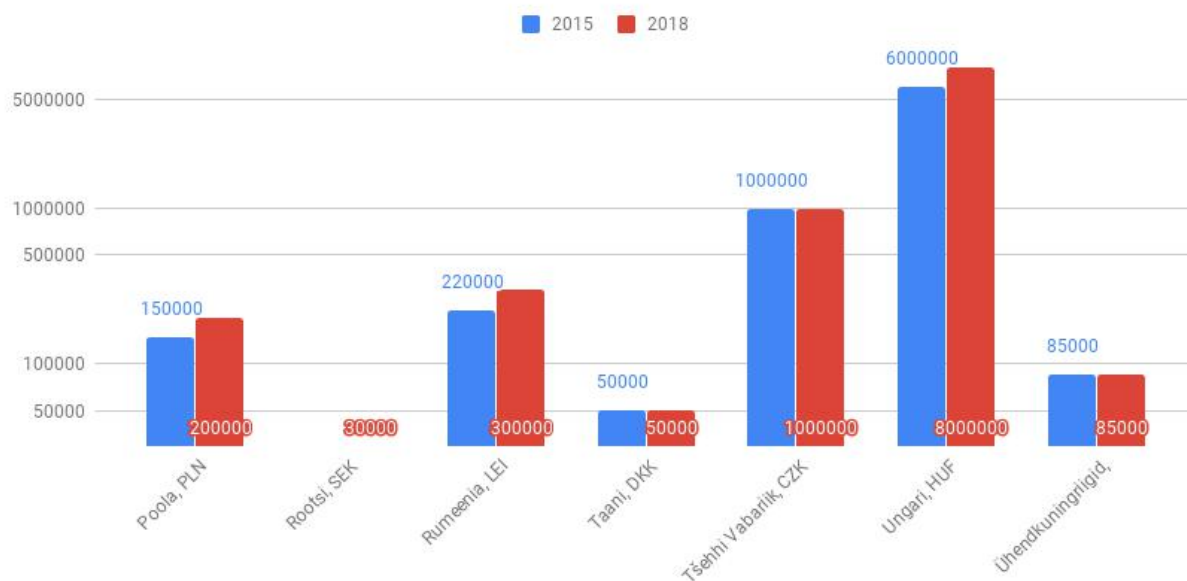
tekib. Piirmäär alla 20 tuhande euro kehtib viiel liikmesriigil. Riike, kus registreerimise kohustuse piirmäär jääb vahemikku 20 tuhat eurot kuni 50 tuhat eurot, on kaheksa. Piirmäära üle 50 tuhande euro on kehtestanud kolm riiki. (Avalara 2018; OECD 2018)

Joonis 1. Käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäärad euro kasutusele võtnud liikmesriikides 2015. ja 2018. aastal

Allikas: autori koostatud Lisas 2 toodud andmete põhjal

Joonisel 2 on toodud ülejäänud Euroopa Liidu riigid, kelle valuuta pole euro. Parema ülevaate saamiseks oli oluline mitte konverteerida kohalikku valuutat ümber eurodeks. Jooniselt on näha, et piirmäära otsustasid tõsta neli liikmesriiki. Poola tõstis 2017. aasta jaanuaris piirmäära 50 tuhande PLN võrra. Rootsi otsustas jaanuaris 2017 kehtestada piirmäära, enne see neil puudus. Rumeenia tõstis enda käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäära aprillis 2018. Ka Ungari tõstis 2017. aastal enda piirmäära 2 miljoni HUF-i võtta. (Avalara 2018; Helpers HU 2017)

Joonis 2. Käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäärad muu valuutaga arveldavates liikmesriikides 2015. ja 2018. aastal

Allikas: autori koostatud Lisas 2 toodud andmete põhjal.

Teiste Euroopa Liidu liikmesriikidega võrdlemiseks tuli aga teha ümberarvutus, et kõik andmed oleksid esitatud eurodes. Arvutamiseks on kasutatud Eesti Panga 11.02.2019 kurssi. Piirmäär alla 20 tuhande euro on kehtestatud kahes riigis - Taanis ja Rootsis. Piirmäär, mis jääb 20 tuhande euro ja 50 tuhande euro vahele, on kehtestatud Ungaris, Tšehhi Vabariigis, Rumeenias, Poolas, Horvaatias ja Bulgaarias. Piirmäär, mis ületab 50 tuhat eurot on vaid Ühendkuningriigis. (Avalara 2018) Kohaliku valuuta ümberarvutus eurodeks on nähtav Lisas 2.

Viimase paari aasta jooksul on sarnaselt Eestile nii mõnedki Euroopa Liidu riigid otsustanud käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäära muuta. Põhjuseks võib samuti olla riigi soov ettevõtete halduskoormust vähendada.

1.5. Käibemaksukohustuslase registrist kustutamisega seotud kohtulahendid

Üheks lõputöö osaks on uurida, missugused on käibemaksukohustuslase registrist kustutamisega seotud kohtulahendid ning millised on sellisel juhul kohtute seisukohad.

Esimese kohtulahendi korral pidi Viatica Grupp OÜ esitama MTA-le ettevõtlusega tegelemist tõendavad dokumendid ning selgituste andmiseks pidi kohale ilmuma ka esindusõiguslik isik. Dokumentide esitamise tähtpäeval teatas aga Viatica Grupp OÜ, et pole võimeline korralduses

märgitud tähtjaks dokumente esitama. Lisaks soovis ettevõtte leppida kokku uut kohtumisaega ning -linna. Mõned päevad hiljem saatis MTA endapoolse nõusoleku ning soovis saada hiljemalt 19. juuliks kinnitust selle kohta, missugune võiks olla ettevõttepoolne uus kohtumisaeg. 23. juuli 2013 kustutati Viatica Grupp OÜ käibemaksukohustuslaste registrist. Põhjuseks toodi, et ettevõtte ei võtnud enam maksuhalduriga ühendust ning ei esitanud dokumente, mis tõestaks, et Viatica Grupp OÜ ettevõtlusega tegeleks. (RKHKo 3-3-1-17-15)

Viatica Grupp OÜ kaebas MTA kohtusse, sest MTA ei võimaldanud ettevõttel asjakohaseid dokumente esitada. Lisaks toodi kaebamise põhjuseks ka see, et maksuhaldur ei võtnud ise ettevõttega rohkem ühendust ning kaebaja hinnangul maksuhaldur väga ei soovinudki ettevõtlusega tegelemist kinnitavaid tõendeid saada. Tartu Halduskohus jättis kaebaja otsuse rahuldamata. Põhjuseks toodi see, et KMS eesmärgiks on käibemaksupettuste ärahoidmine ja riigieelarvesse laekuva käibemaksusumma tagamine. Eesmärgi saavutamiseks tuleb ettevõtlusega mittetegelevad maksukohustuslased registrist eemaldada. (*Ibid*)

Tartu Ringkonnakohus tühistas aga halduskohtu otsuse ning tegi uue otsuse, millega rahaldas Viatica Grupp OÜ kaebuse. Ringkonnakohtu vastuvõetud otsuse üheks osaks oli see, et ettevõtte oli MTA-le esitanud käibedeklaratsioone ning neid sai võtta kui olulisi tõendeid äriühingu ettevõtluse kohta. (*Ibid*)

Kolleegium oli seisukohal, et Viatica Grupp OÜ põhjendused dokumentide mittetähtaegse esitamise kohta olid ebaeenavad ja väheusutavad. Kolleegium jättis jõusse Tartu Halduskohtu otsuse. (*Ibid*)

Teine lahend puudutab OÜ-d Vollmond. MTA kontrollis OÜ Vollmond ettevõtlusega tegelemist ning kohustas ettevõtet esitama ettevõtlusega tegelemist tõendavad majandustegevuse dokumendid. Lisaks pidi esindusõiguslik isik selgituste andmiseks ilmuma MTA-sse. 31. märtsil kustutati OÜ Vollmond käibemaksukohustuslaste registrist, kuna ettevõtte ei esitanud piisavalt tõendeid ettevõtlusega tegelemise kohta. (RKHKo 3-3-1-79-15)

Tartu Halduskohus jättis OÜ Vollmond kaebuse rahuldamata ning tõi põhjenduseks selle, et ettevõtte kuritarvitab käibemaksukohustuslase registreeringut ning esitas MTA-le dokumente ainult reaalselt tegutsevate äriühingute kohta. Lisaks oli Tartu Halduskohtu arvates põhjendatud ka MTA see väide, et OÜ Vollmond on varatu ning on kahtlus, et äriühingu juhatuse liige võib

olla variisik. Tartu Ringkonnakohus jättis samuti kaebaja otsuse rahuldamata, nõustuti Tartu Halduskohtu põhjendustega. (*Ibid*)

Kolleegium ei nõustunud ringkonnakohtuga, et hoolimata sellest, et isiku ettevõtlusega tegelemine on tõendatud, võib isiku käibemaksukohustuslaste registrist kustutada, kui maksuhalduril on põhjendatud kahtlus, et äriühingut kasutatakse käibemaksupettuste toimepanemiseks, ning isik ei ole suutnud seda kahtlust ümber lükata. Põhjuseks see, et KMS puudub selline alus isiku käibemaksukohustuslaste registrist kustutamiseks. Kolleegium langetas uue otsuse, millega rahuldab OÜ Vollmond kaebuse. Lisaks mõistis kohus MTA-lt OÜ Vollmond kasuks välja menetluskulud. (*Ibid*)

Käibemaksukohustuslaste registreerimise kohta Eestis kohtulahendid puuduvad. Registrist kustutamise kohta leiduvadki kaks ülal toodud lahendit. Vähene kohtulahendite olemasolu võib näidata, et registris viibitakse ausalt ning soovitakse registrisse jääda. Lisaks ei saa kahe kohtulahendi puhul teha kokkuvõtlitlikku järeldust, missugused on kohtute seisukohad käibemaksukohustuslaseks registreerimiste ja registrist kustutamiste kohta.

2. KÄIBEMAKSUSEADUSE MUUDATUSTE MÕJU ETTEVÕTJATE KÄITUMISELE

Antud peatükk koosneb neljast alapeatükist ning keskendub lõputöö käigus läbiviidud küsitluse tulemuste ja Maksu- ja Tolliametilt saadud andmete analüüsile. Esimene peatükk tutvustab küsimustikku, saadud andmeid ning andmekogumise meetodeid. Teine peatükk keskendub käibemaksukohustuslaste arvu muutuste analüüsimisele ning kolmas peatükk lühiküsitluse tulemuste väljatoomisele. Viimane peatükk toob välja vastused esimeses peatükis tõstatatud uurimisküsimustele ning tuuakse välja ka ettepanekud edasiseks uurimiseks.

2.1. Uurimisküsimused ja -meetodid

Lõputöö eesmärgiks on välja selgitada käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäära tõstmise mõju Eesti ettevõtjate käitumisele. Sellele vastuse leidmiseks esitati viis uurimisküsimust:

1. Kuidas on muutunud registreerunute arv piirmäära tõstmisega?
2. Kuidas lihtsustab piirmäära tõstmine ettevõtlusega tegelemist?
3. Kas on kohtulahendeid seoses käibemaksukohustuslaseks registreerimisega/registrist kustutamisega Eestis ning millised on kohtute seisukohad?
4. Kuidas on teised Euroopa Liidu riigid enda käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäära muutnud?
5. Kas käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäära tõstmine tekitab muudatusi Eesti ettevõtete staatuses ning kas väheneb riigieelarvesse laekuv käibemaks?

Vastuste leidmiseks kontakteeruti Maksu- ja Tolliametiga, et saada vajalikke andmeid 2017 ja 2018 aasta käibemaksukohustuslaseks registreerimiste ja kustutamiste kohta ning viidi läbi lühiküsitlus ettevõtjate seas. Maksu- ja Tolliametilt küsitud ja saadud andmed on toodud Lisas 3.

Küsimustiku koostamisel kasutas autor veebikeskkonda www.docs.google.com. See on kõige lihtsam ja kiirem variant interneti teel levitatava küsimustiku koostamiseks. Küsimustikule

vastamiseks anti aega kaks nädalat. Küsimustiku linki levitati *Facebook*-is ning seda jagas suletud grupis ka Eesti Väike- ja Keskmete Ettevõtjate Assotsiatsioon.

Küsimustik koosnes viiest küsimusest, millest kõik olid valikvastusega. Esimesele kolmele küsimusele oli kohustus vastata, viimasele kahele sai ettevõtja valida, kas soovib vastata või mitte. Lisaks oli lõpus ka tagasiside andmise võimalus, mida mõned ettevõtjad ka kasutasid. Vastaja pidi leidma vastuste seast sobivaima(d). Küsimustikuga saab tutvuda töö Lisas 4. Autor kasutas valimit, mille moodustas 93 väike- või keskmise suurusega ettevõtte juhti. Autori sooviks oli saada vähemalt 50 vastust.

Küsimustiku eesmärgiks oli uurida ettevõtjate käitumist vastavalt sellele, kui suur on nende ettevõtte käive ning kas nad kuuluvad käibemaksudokumentatsioonide registrisse või mitte. Vastajatest 52 ettevõtet on registreeritud käibemaksudokumentatsioonilaseks ning 41 ei ole registreeritud käibemaksudokumentatsioonilaseks. 92 ettevõtjat 93-st olid teadlikud, et kui aastane käive jääb alla 40 tuhat euro, ei ole vaja olla käibemaksudokumentatsioonilaseks registris. Küsimustiku tulemustega on võimalik tutvuda Lisas 5.

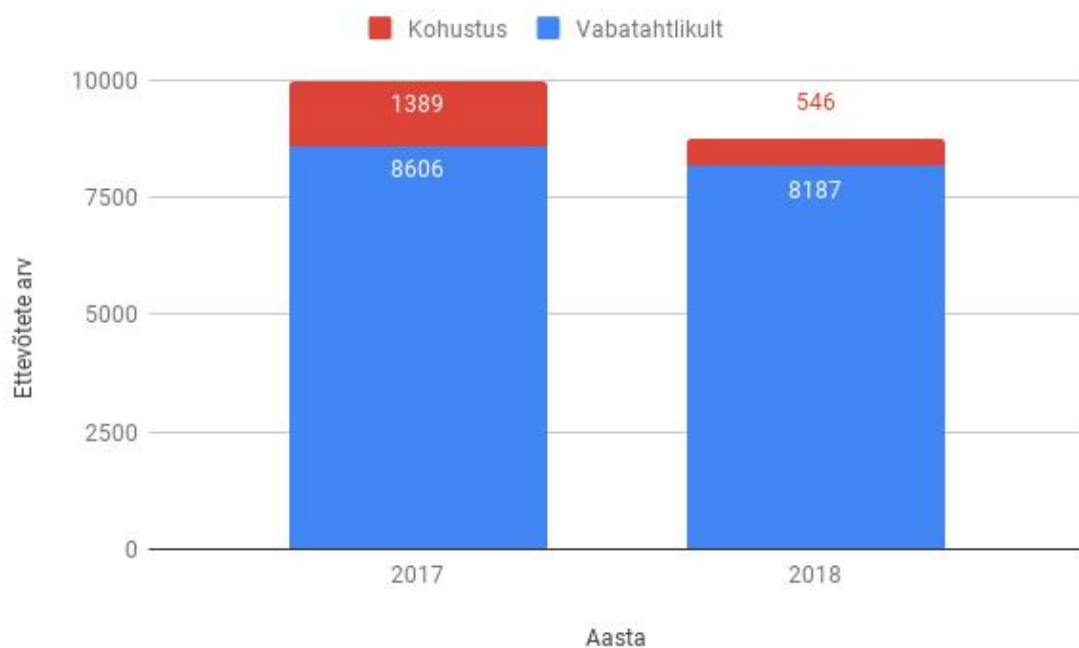
2.2. Käibemaksudokumentatsioonilaste arvu muutuse analüüs

Käibemaksudokumentatsioonilaste arvu muutuse analüüsimiseks kontakteeruti kõigepealt Maksu- ja Tolliametiga, et saada vajalikke andmeid 2017. ja 2018. aasta kohta. Maksu- ja Tolliametist suhtles töö autoriga Heidi Lillemägi, kes töötab andmehalduse ja arenduse valdkonnas. Maksu- ja Tolliameti esindajale saadeti küsimustega e-kiri, millele vastati paari nädala jooksul. Töö Lisas 3 on välja toodud e-kiri koos küsimuste ja vastustega.

Küsimus number üks oli see, kui palju on käibemaksudokumentatsioonilaste registrisse registreerunud uusi ettevõtteid nii 2017. kui ka 2018. aastal. 2017. aastal registreerus uusi ettevõtteid, st neid, kes pole varem registris olnud, kokku 9996. 2018. aastal registreerus aga 8733 uut ettevõtet. Küsimuse eesmärgiks oli välja selgitada, kui palju mõjutas käibemaksudokumentatsioonilaseks registreerimise piirmäära tõstmine registreerumiste arvu. Tulemuste analüüsimisel on näha, et kokku registreerunud ettevõtteid piirmäära tõstmine eriliselt ei mõjutanud. Üheks põhjuseks võib olla see, et Eestis on vähe mikro- ja väikese suurusega ettevõtteid, kelle aastane maksustatav käive ületaks kehtestatud piirmäära. Piirmäära tõstmisel on

registreerimiskohustusega ettevõtteid tõenäoliselt vähem, millest tulenevalt vähenes registreerumiste arv.

Teiseks küsimuseks oli seos esimese küsimusega - kui paljudel registreerunud on olnud kohustus registreerida ning kui paljud on seda teinud vabatahtlikult. 2017. aastal oli registreerimiskohustus 1389-l ettevõttel ning vabatahtlikult registreerus 8606 ettevõtet. 2018. aastal oli registreerimiskohustusega ettevõtteid ligi poole vähem, kokku 546 ettevõtet ning vabatahtlikult registreeris 8187 ettevõtet. Seos on nähtav ka joonisel 3. Jooniselt on näha, et vabatahtlikult registreerinud ettevõtete arv oluliselt ei muutunud. Kohustuslikus korras registreerijaid on võrreldes 2017. aastaga jäänud üle kahe korra vähemaks. Registreerimiskohustusega ettevõtete registreerumiste arvu vähenemine on seotud piirmäära tõstmisega. Kuna 2017. aastal, mil registreerimise piirmäär oli 16 tuhat eurot, registreerus üle kahe korra rohkem ettevõtjaid, siis võib oletada, et mikro- ja väikeettevõtjate keskmine käive jääb vahemikku 16 kuni 40 tuhat eurot.

Joonis 3. Registreerimiskohustusega ning vabatahtlikult registreerunud ettevõtete jaotus 2017. ja 2018. aastal.

Allikas: autori koostatud lisas 3 toodud andmete põhjal.

2018 aasta jaanuaris tõsteti käibemaksudokumentatsioonilaseks registreerimise piirmäära, mistõttu oli huvitav uurida ka nende ettevõtjate käitumist, kes käive jäi vana ja uue piirmäära vahele. Kuna Maksu- ja Tolliametilt ei küsitud andmeid kõikide aastate registreerumiste ja kustutamiste kohta,

siis saab järgmise küsimuse puhul ainult oletada. 2018. aastal kustutas ennast käibemaksukohustuslaste registrist 228 ettevõtet, kelle käive jäi vahemikku 16-40 tuhat eurot. 2017. aastal oli selleks arvuks 872 ettevõtet. Kui oletada, et igal aastal lisandub ligikaudu 8 tuhat uut käibemaksukohustuslast, siis 228 kustutanud ettevõtet on väga väike arv. Seda muidugi ainult nende ettevõtete korral, kes soovivad ennast registrist kustutada omal algatusel. Kustutamiste põhjuseks võib olla käibe vähenemine või isegi ettevõtlusega tegelemise lõpetamine.

Käibemaksuseadus annab võimaluse MTA-l kustutada ettevõtteid käibemaksukohustuslaste registrist, aga sellega kaasneb ettevõtete kontroll. Sellest tulenevalt uuriti, kui paljude ettevõtete kustutamise korral on alustatud kontrolli 2018. aastal. Antud küsimusele MTA korrektset vastust ei andnud. Kuna vastust ei saanud, kui palju üldse kontrollle seoses ettevõtte kustutamisega alustati, on raske teha järeldusi. Teda on, et 2018. aastal lõppes 4026 juhul kontroll kustutamisega. Ettevõtte tegevuse kontrollimine on oluline, sest see aitab ennetada käibemaksupettuste toimepanekut.

Järgmiseks uuriti, kui palju maksid kustutatud ettevõtted käibemaksu 2017. aastal. Kokku oli summa 2 282 973,20 eurot. Sellesse on aga arvestatud ainult need ettevõtted, kelle käive oli 2017. aastal vahemikus 16-40 tuhat eurot. Sellest saab järeldada, et piirmäära tõstmisega võis eeldatav kadum olla 2,3 miljonit eurot. Käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõus toodi võimalikuks kahju suuruseks 6,6 miljonit eurot, kui piirmäär tõstetakse 40 tuhande euroni (Käibemaksuseaduse... 2016). Reaalsuses kahju tõenäoliselt nii suur olla ei saanud, sest lisaks registrist kustutatud ettevõtete 2,3 miljoni euro suurusele kahjule tuleb juurde arvestada ka uue piirmäära kehtestamisega kaasnev kohustuslikus korras registreerujate arvu vähenemisest tulenev kahju. Võrreldes 2017. aastaga vähenes 2018. aastal registreerivate arv ligikaudu 850 ettevõtte võrra. Nende 16-40 tuhande euroste käivate pealt oleks 20% käibemaksu maksimaalselt 4 800€. $4\,800\text{€} \cdot 850$ ettevõtet annab kahju suuruseks maksimaalselt 4 miljonit eurot. Kokku teeks see umbes 6,3 miljonit eurot. Käibemaksukohustuslasteks registreerimise piirmäära tõstmisest tulenev käibemaksu laekumise vähenemine oli küll suur, aga jäi prognoositust natukene väiksemaks.

Eelviimasena uuriti MTA-lt, kui palju ettevõtteid sai käibemaksukohustuslaste registrisse registreeruda lihtsustatud korras ning kui paljud pidid esitama lisadokumente 2018. aastal. Ligikaudu 2/3 registreerunutest pidid esitama lisadokumente ning ülejäänud said seda teha

lihtsamini. Lihtsustatud korras said registreerida vähesed ning selle põhjusteks võivad olla hiljutine ettevõtlustegevusega alustamine, esmasel registreerimisel väheste lisadokumentide kaasamine või maksuhalduri kahtlus ettevõtlusega tegelemise suhtes. Ettevõtete kontrollimine on aga oluline selleks, et päris igatüks registrisse ei pääseks ning registris viibimist ei kuritarvitaks.

Alates 2019. aastast on võimalik käibemaksukohustuslaseks registreeruda ka läbi ettevõtjaportaali. 7. märts 2019 seisuga oli avaldusi esitatud kokku 141. See tähendab seda, et juba ettevõtte loomisel peeti oluliseks käibemaksukohustuslaste registrisse pääsemist, olgu põhjuseks siis see, et soovitakse sisendkäibemaksu tagasi saada või ka see, et prognoositav käive ületab lähiajal 40 tuhat eurot.

Maksu- ja Tolliametilt saadud informatsiooni põhjal on üldist kokkuvõtet registreerimiste ja registris kustutamiste põhjuste kohta raske teha, sest esindajalt küsiti vaid arve. Ühiseks jooneks vastuste juures on aga see, et Eesti ettevõtted eelistavad käibemaksukohustuslaste registris viibida, sest vabatahtlikult registreerujate arv on võrdlemisi suur. Kohustuslikus korras registreerujatel puhul pole valikust võimalik rääkida, kuid on näha, et registreerimise piirmäära tõstmine vähendas registreerumiste arvu oluliselt.

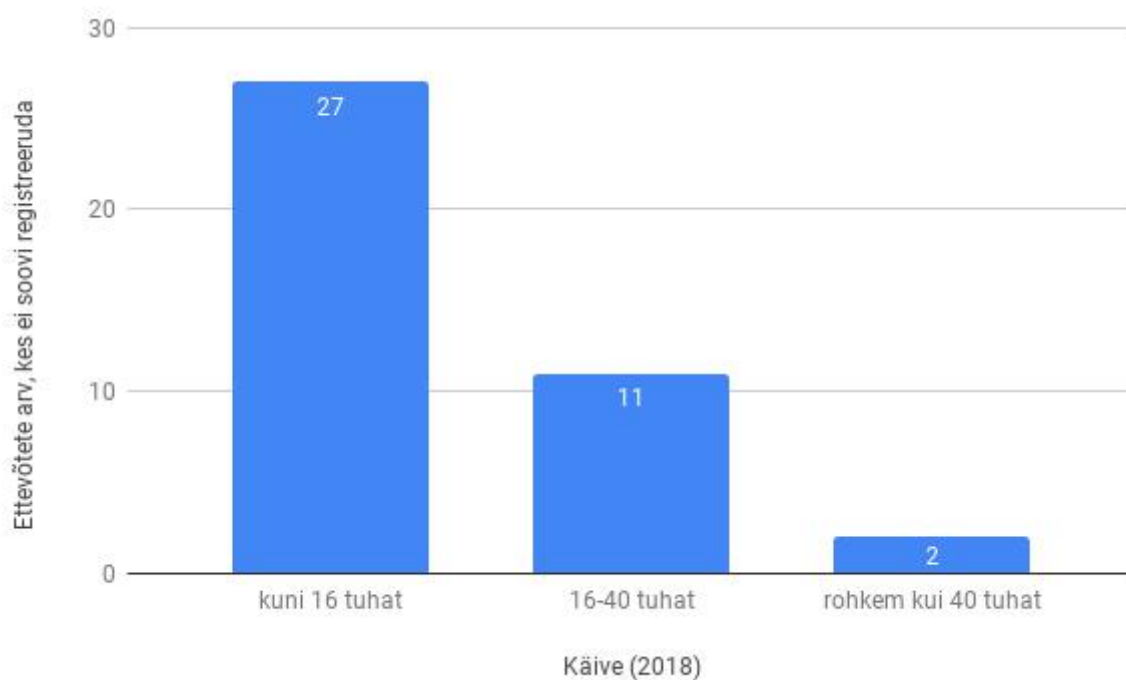
2.3. Küsitlustulemuste analüüs

Küsitluse tulemuste välja toomiseks on kasutatud erinevaid jooniseid ning tabeleid. Tulemustega on võimalik tutvuda töö Lisas 5.

Esmalt püüab autor välja selgitada, kui palju küsimustikule vastajatest on käibemaksukohustuslaste registris vabatahtlikult ning kui paljudel on selleks kohustus. Kokku on käibemaksukohustuslaste registris 52 küsimustikule vastajat, kellest 30-l on registreerimiseks ka kohustus. Võrreldes varasema piirmääraga, jääb eelmise piirmäära ja uue piirmäära vahele 9 ettevõtet, kes on samuti registreeritud. 13 ettevõtet on sellised, kelle aastane käive jääb alla 16 tuhande euro, ent kes on käibemaksukohustuslasena registreeritud. Neid, kes registreerinud ei ole, on kokku 41. 28 ettevõtte käive jääb alla 16 tuhande euro. 11 ettevõtet on sellised, kes 2017. aastal oleksid pidanud kohustuslikus korras registreerima, kuid 2018. aastal jäävad alla kehtestatud piirmäära, ehk nende käive jääb vahemikku 16 tuhat kuni 40 tuhat eurot. Lisaks olid

kaks ettevõtet märkinud ennast kui mitte käibemaksudohustuslane, kuigi aastaseks käibeks on märkinud rohkem kui 40 tuhat eurot. Andmed on avaldatud töö Lisas 5.

Teiseks proovis töö autor uurida, kui palju neist, kes pole veel käibemaksudohustuslased, sooviksid ennast kohustuslaseks registreerida. Vastustest tuli välja, et kõik, kes pole veel registreerunud, ei soovi seda ka teha. Käibeline jaotuvus on toodud joonisel 4. Nagu jooniselt on näha, kuuluvad enamus ettevõtted, kes registreeruda ei soovi alla piirmäära ning neil ei tekigi kohustus registreeruda. Kahest ettevõttest üks, kelle käive ületas 40 tuhat eurot aastas, on põhjuseks toonud selle, et ettevõtte peamine tegevusvaldkond on kinnisvara ning kinnisvara puhul on tegemist maksuvaba käibega. Üks vastajatest on küsimusest valesti aru saanud ning valinud variandiks selle, et ei soovi ennast käibemaksudohustuslaste registrist kustutada, kuigi pole sinna isegi mitte registreeritud. Seda vastust pole joonise koostamisel arvesse võetud.

Joonis 4. Käibeline jaotuvus nende ettevõtete kohta, kes pole käibemaksudohustuslaseks registreerunud ning kes ei soovi seda ka teha

Allikas: autori koostatud Lisas 5 toodud andmete põhjal

Edasi uurib töö autor, kui paljudel vabatahtlikult käibemaksudohustuslaseks registreeritud on plaanis enda ettevõtte registrist kustutada. Vabatahtlikult registreeritud ettevõtteid on kokku 22, kellest üheksa jäävad uue ja vana piirmäära vahele. Vabatahtlikult käibemaksudohustuslaseks registreeritud ettevõtete puhul mitte ükski ei soovi ennast lähiajal registrist kustutada.

Olulisimaks põhjuseks toodi see, et käibemaksukohustuslasena saab sisendkäibemaksu tagasi küsida. Väga mitu korda mainiti põhjusena ka seda, et ettevõtte peamisteks klientideks on teised käibemaksukohustuslased.

Kuna tegemist oli sellise küsimusega, millele vastamine ei olnud kohustuslik, siis on tulemused saadud ainult nende ettevõtjate kohta, kes otsustasid arvamust avaldada. Lisaks eelmainitud kahele põhjusele, toodi välja veel mõningaid põhjuseid:

- Euroopa Liidu sisesed ostud on ilma käibemaksuta;
- teise ettevõttega koostöö aluseks on käibemaksukohustuslase number;
- käibemaksukohustuslaste registris olemine avaldab positiivset mõju kasumile;
- ettevõtet ei plaanita kustutada, sest kardetakse kontrolli.

Küsitluses paluti ka prognoosida 2019 aasta käivet. Prognoosi kohaselt peaks käibemaksukohustuslaste registrisse lisanduma selle aasta lõpus või järgmise aasta alguses kolm ettevõtet. Ka nende andmetega on võimalik tutvuda töö Lisas 5.

2.4. Järeldused ja ettepanekud

Selleks, et uurida käibemaksuseaduse muutmise mõju Eesti ettevõtjate käitumisele, viidi läbi lühiküsitlus ettevõtjate seas ning kontakteeruti Maksu- ja Tolliametiga. Lisaks sellele püstitati viis uurimisküsimust, millele loodeti vastus leida.

1) Kuidas on muutunud registreerunute arv piirmäära tõstmisega?

Käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäära tõstmisest võiks eeldada, et registreerunute arv väheneb märkimisväärselt, sest Eestis on mikro- ja väikeettevõtteid vähe, kelle aastane maksustatav käive ületab 40 tuhat eurot. Maksu- ja Tolliametilt saadud andmetest on näha, et registreerumiste arv küll vähenes, aga mitte märkimisväärselt. Vabatahtlikult registreerunud ettevõtete arv peaaegu et ei muutunudki. Kohustuslikus korras registreerijate arv kahanes aga poole võrra. Peamiseks põhjuseks kindlasti see, et Eestis on vähe mikro- ja väikeettevõtteid, kelle aastane maksustatav käive ületab piirmäära. Siit saab teha järelduse, et registreerimispiirmäära tõstmine vähendas kohustuslikus korras registreerujate arvu, kuigi nende ettevõtete puhul pole võimalik valikust rääkida. Valik langeb nendele ettevõtetele, kelle käive jääb uue ja vana piirmäära vahele.

2) Kuidas lihtsustab piirmäära tõstmine ettevõtlusega tegelemist?

Käibemaksukohustuslaseks registreerumise piirmäära tõstmine peaks vähendama ettevõtete halduskoormust. Halduskoormuse vähenemise all peetakse silmas seda, et kui ettevõtte pole registreeritud käibemaksukohustuslasena, pole igakuiselt vaja esitada käibedeklaratsiooni (vorm KMD) ega selle lisa (INF). Kuna Eestis on valdavalt mikro- ja väikese suurusega ettevõtted, siis arvati, et piirmäära tõstmine vähendab ettevõtjate halduskoormust, kuid tegelikkuses puudutas see vaid väheseid ettevõtteid.

Vabatahtlikult registreerijad peavad aga nägema rohkem vaeva, et registrisse pääseda. Kerttu Kuusemäe kirjutatud artiklis on mainitud, et juba mõned aastad tagasi võtsid maksuhaldurid ettevõtlusega tegelemise nõuet äärmiselt tõsiselt ning alustavatelt ettevõtjatelt nõuti tihtipeale dokumente, mida tavaliselt alguses isegi ei koostata. (Kuusemäe 2016)

Seadusemuudatuse eelnõu lisa 1 on välja toodud, et 51% ettevõtetest kulutab käibedeklaratsiooni täitmisele keskmiselt 15 minutit. Üle ühe tunni kulub 15% ettevõtetest. (Käibemaksuseaduse... 2016) Tõenäoliselt peaks ettevõtete halduskoormuse vähenemisel ajaline võit olema umbes sarnane käibedeklaratsiooni täitmisele kuluva ajaga, sest kui registris ei viibita, siis käibedeklaratsiooni vaja esitada pole.

3) Kas on kohtulahendeid seoses käibemaksukohustuslaseks registreerimisega/registrist kustutamisega Eestis ning millised on kohtute seisukohad?

Registreerimisega seotud kohtulahendeid ei ole. Küll aga võis Eesti kohtulahendite registrist leida kaks juhtumit, mis on otseselt seotud käibemaksukohustuslaste registrist kustutamisega. Käsitletud kohtulahenditest esimeses esitas ettevõtte kaebuse Maksu- ja Tolliameti vastu, sest viimane kustutas ettevõtte registrist ning ei võimaldanud ettevõtlusega tegelemist tõestada. Kolleegiumi seisukohast käitus Maksu- ja Tolliamet õigesti, sest selleks, et ära hoida käibemaksupettusi ning tagada riigieelarvesse laekuv käibemaksusumma, tuleb käibemaksukohustuslaste registrist eemaldada ettevõtlusega mittetegelevad maksukohustuslased.

Teise kohtuasja puhul kaebas ettevõtte samuti Maksu- ja Tolliameti kohtusse, sest viimane kustutas ettevõtte registrist, kuna maksuhalduri arvates puudusid tõendid ettevõtlusega

tegelemise kohta. Sellise juhtumi korral otsustas kolleegium rahuldada ettevõtte kaebuse. Põhjuseks toodi see, et maksuhaldur tegi otsuse sisetunde järgi ning ei arvestanud esitatud dokumente.

4) Kuidas on teised Euroopa Liidu liikmesriigid enda käibemaksukohustuslaseks registreerumise piirmäära muutnud?

Eesti otsustas 2018. aastal tõsta käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäära, et vähendada ettevõtjate halduskoormust. Seoses sellega uuriti ka teiste Euroopa riikide käitumist. Erinevatest allikatest tuli välja, et võrreldes 2015. aastaga on enda riigis piirmäära muutnud kokku koos Eestiga üheksa liikmesriiki. Nendest üheksast üks otsustas piirmäära tõstmise asemel seda hoopis langetada.

5) Kas käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäära tõstmine tekitab muudatusi Eesti ettevõtete staatuses ning kas väheneb riigieelarvesse laekuv käibemaks?

Bakalaureusetöö uurimisprobleemiks on see, kuidas muutub ettevõtete staatus ning riigieelarvesse laekuv käibemaksusumma, kui muudetakse registreerimise piirmäära. Töö käigus kogutud andmete põhjal saab teha kokkuvõtte. Kui võrrelda 2018. aastat 2017. aastaga, siis on registrisse lisandunud vähem ettevõtteid. Vähenemine oli kõige suurem just nende ettevõtete seas, kellel on kohustus registreeruda. Küsitluse tulemustele tuginedes võib aga öelda, et Eesti ettevõtted peavad oluliseks käibemaksukohustuslaste registris viibimist ning piirmäära tõstmine nende käitumist suuresti ei mõjutanud.

Registreerimiskohustuse korral pole võimalik valida, kas registreerida või mitte. Ka vabatahtlikult registreerujate käitumise muutumist otseselt jälgida ei saa, sest vabatahtlikult on võimalik registreeruda igal ajal olenemata käibest. Seda on näha ka uuringu tulemustest, sest vabatahtlikult registreerujate arv oluliselt ei muutunud. Käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäära muutmise mõjutas seega nende ettevõtete käitumist, kelle käive jääb vahemikku 16-40 tuhat eurot aastas. Kui varasemalt oldi käibemaksukohustuslaste registris kohustuslikus korras, sest käive ületas 16 tuhat eurot aastas, siis 2018. aastal oli nendel ettevõtetel, kelle käive ületas küll 16 tuhat, ent oli madalam kui 40 tuhat võimalik valida, kas jätkata tegutsemist käibemaksukohustuslaste registris või mitte. Selget tulemust siin välja tuua ei ole võimalik, kuid on teada, et 2018. aastal kustutas ennast omal algatusel registrist 228 ettevõtet.

Ka varasemalt prognoositud käibemaksulaekumise vähenemine riigieelarvesse tõenäoliselt ei realiseerunud. Käibemaksuseaduse muudatuse eelnõus toodi võimalikuks kahju suuruseks 6,6 miljonit eurot. Maksu- ja Tolliametilt saadud andmete põhjal maksid omal algatusel kustutatud ettevõtted käibemaksu 2,3 miljonit eurot ning piirmäära tõstmisest tulenev kohustuslikus korras registreerujate arvu vähenemise kahju suurus 4 miljonit eurot annavad kokku aga umbes 6,3 miljonit eurot. Piirmäära tõstmises tulenev käibemaksu vähenemine küll realiseerus, aga mitte nii suurel määral.

KOKKUVÕTE

Töö eesmärgiks oli välja selgitada registreerimise piirmäära tõstmise mõju Eesti ettevõtjate käitumisele. Selle leidmiseks püstitati viis uurimisküsimust:

- 1) Kuidas on muutunud registreerunute arv piirmäära tõstmisega?
- 2) Kuidas lihtsustab piirmäära tõstmine ettevõtlusega tegelemist?
- 3) Kas on kohtulahendeid seoses käibemaksudokumentatsiooniga registreerimisega/registrist kustutamisele Eestis ning millised on kohtute seisukohad?
- 4) Kuidas on teised Euroopa Liidu riigid enda käibemaksudokumentatsiooniga registreerimise piirmäära muutnud?
- 5) Kas käibemaksudokumentatsiooniga registreerimise piirmäära tõstmine tekitab muudatusi ettevõtete staatuses ning kas väheneb riigieelarvesse laekuv käibemaks?

Selleks, et leida lahendus eespool püstitatud eesmärgile ning lisaks vastused ka viiele eesmärgi toetavale uurimisküsimusele, kontakteeruti Maksu- ja Tolliameti esindaja Heidi Lillemägi ja viidi läbi interneti teel levitatav lühiküsitlus Eesti ettevõtjate seas. Küsitluse edukaks läbimiseks loodeti saada vähemalt 50 vastust, kokku oli vastajaid 93.

Maksu- ja Tolliameti teabeosakonna analüüsitalituse peaspetsialisti, Heidi Lillemägi käest saadud andmete põhjal tehtud analüüsist järeldus, et käibemaksudokumentatsiooniga registreerimise piirmäär ei muutnud oluliselt varasemalt registreerunud ettevõtete staatust. Kuna Eestis on pigem vähe mikro- ja väikeettevõtteid, kelle aastane maksustatav käive ületab 40 tuhat eurot, siis on ka loogiline, et piirmäära tõstmisega kohustuslikus korras registreerujate arv tõenäoliselt väheneb. Vabatahtlikult registreerunud ettevõtete arvu ei mõjutanud muudatus peaaegu üldse. Registreerimiskohustusega ettevõtete registreerumiste arv vähenes ligi poole võrra.

Lisaks sellele sai Maksu- ja Tolliameti andmete põhjal ka infot, et 2018. aastal lõppes 4026 juhul kontroll kustutamisele, kahjuks pole teada kui palju kontrolli üldse alustati. Lisadokumente registreerimisel pidid esitama üle poole ettevõtetest.

Elektroonilise lühiküsitluse tulemustest selgus samuti, et Eesti ettevõtjad eelistavad viibida käibemaksukohustuslaste registris. Peamiselt oli käibemaksukohustuslaste registris registreeritud ettevõtete käive üle 40 tuhande euro, mis tähendab automaatset registreerimiskohustust. Autori jaoks oli üllatav ka see, et vastajatest moodustasid märkimisväärse hulga sellised ettevõtted, kelle aastane maksustatav käive oli kuni 16 tuhat eurot.

Töös tehtud järeldused:

- 1) enne 2018. aastat käibemaksukohustuslaseks registreerunud ettevõtted eelistasid jätkuvalt olla käibemaksukohustuslased ka peale piirmäära tõstmist, olgugi et nende käive jäi alla piirmäära: põhjustena toodi välja sisendkäibemaksu tagasisaamine või käibemaksukohustuslasest kliendid;
- 2) piirmäära tõstmisest tingituna oli vähenenud ligi poole võrra uute kohustuslikus korras registreerunute arv;
- 3) käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäära tõstmine ei muutnud oluliselt registreerunute koguarvu, sest peamiselt viibivad registris ettevõtted vabatahtlikult ning neil on registreerimine võimalik igal ajal;
- 4) piirmäära tõstmisega kaasnev käibemaksu laekumise vähenemine, mida algselt prognoositi, täies ulatuses ei realiseerunud;
- 5) Eestis puuduvad kohtulahendid, mis on seotud käibemaksukohustuslaseks registreerumisega, küll aga käsitleti töös kahte lahendit, mis on seotud registrist kustutamisega;
- 6) sarnaselt Eestile muutsid veel mitmed Euroopa Liidu liikmesriigid enda käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäära, Läti oli ainus riik, kes piirmäära langetas.

Antud teemat on võimalik ka edasi uurida. Konkreetsetes töös kasutatud lühiküsitluses ei uuritud ettevõtete tausta - tegevusvaldkond, piirkond, asutamise aasta. Töö edasiarenduse üheks võimaluseks on uurida täpsemalt nende ettevõtete käitumist, kelle käive jäi enne seadusemuudatust vahemikku 16 kuni 40 tuhat eurot ning vaadata, kas ja miks otsustati registreeruda/registrist kustutada.

SUMMARY

VAT REGISTRATION THRESHOLD AND ITS IMPACT ON ENTREPRENEURS IN ESTONIA

Marge Roosild

The topic of this study is the VAT registration threshold and its impact on entrepreneurs in Estonia. The problem statement is the changes in business statuses and amount reduced in VAT collected by the country regarding the change of the VAT registration threshold. The purpose of this study is to identify the effect on Estonian entrepreneurs if the VAT registration threshold is raised. To solve that problem we asked five questions:

- 1) How was the number of registrants changed if the threshold was raised?
- 2) How it simplifies entrepreneurs everyday business?
- 3) Are there any court decisions related to VAT registration and deletion in Estonia and where do courts stand on that?
- 4) What changes have other European countries made to their VAT registration threshold?
- 5) Whether the increase in the VAT registration threshold leads to changes in the status of businesses and whether the amount of VAT collected by the country is reduced?

In Estonia VAT is regulated by the Value-Added Tax Act. It regulates how and when does the entrepreneur has to register as a VAT obliged business. In Estonia, he or she is obliged to register as a VAT payer if annual taxable turnover exceeds forty thousand euros. But everyone can register voluntarily at any given point in time. Businesses can be deleted from the VAT register if their annual taxable turnover is less than forty thousand euros. Deletion can also be initiated by the tax authority.

There were not any court decisions related to VAT registration, but there were two court decisions related to VAT deletion. Besides Estonia, many other European countries have

changed their VAT registration threshold. Latvia was the only country who reduced their registration threshold.

To achieve the goal and to answer the research questions, the author of this study formed a short survey that was targeted to Estonian entrepreneurs. Additionally, the author contacted the Tax and Customs board representative who was questioned about VAT registration in Estonia in 2017 and 2018.

Results of the study show that Estonian entrepreneurs prefer being in the VAT register, and the increase of the threshold did not have any major changes in the number of registrants. Most of the registered entrepreneurs were there voluntarily. Increase of the threshold is supposed to decrease the administrative burden on businesses, because there are few small businesses whose annual turnover is more than 40 thousand euros.

This study research problem was to see how the change of VAT registration threshold changes the status of businesses, and the amount of VAT collected by the country. If you compare 2018 to 2017, it shows that there were fewer businesses who registered themselves as a VAT payer. The decrease was the biggest among those who have the obligation to register. The information from the survey shows that Estonian entrepreneur's value being in the VAT register and increase of the threshold did not affect their behavior tremendously.

Six bigger conclusions:

- 1) entrepreneurs, who registered themselves as subject to VAT, preferred staying in the VAT register, even though their annual taxable turnover is less than the threshold. Main reasons are the return of the input tax and other VAT customers;
- 2) increase of the threshold reduced the amount of new obligated registrants by half;
- 3) increase of the registration threshold did not affect the total number of registrants, because most of them are in the register voluntarily, and they can apply any time;
- 4) Projected reduction in a VAT collected by the state did not fulfill entirely;
- 5) there were not any court decisions related to VAT registration, but there were two court decisions related to VAT deletion;
- 6) many other European countries changed their VAT registration threshold; Latvia was the only country who decreased the threshold.

KASUTATUD ALLIKATE LOETELU

- Annacondia, F. (2015) *VAT registration thresholds in Europe*. [pdf]
- Avalara. (2018) *VAT and GST country guidance and news*. Kättesaadav: <https://www.avalara.com/vatlive/en/index.html>, 4. märts 2019.
- Colbjørnsen, T. (2014) *What is the VAT? The policies and practices of value added tax on ebooks in Europe*. International Journal of Cultural Policy.
- Eesti Majanduse Teataja. (2014) *Käibemaksuseadus rahandusministeeriumi kommentaaridega*. Ilmumiskoht: Tallinn. OÜ Teataja Kirjastus.
- Heidi Lillemägi, MTA teabeosakonna analüüsitalituse peaspetsialisti 7. märtsi 2019. a e-kiri.
- Helpers HU. (2017) *How does VAT in Hungary change in 2017?*. Kättesaadav: <https://helpers.hu/accounting-and-finance/tax-alert-2017-hungary-changes-value-added-tax-vat-in-hungary/>, 26. aprill 2019.
- Huberg, M. (2013) *Käibemaksukohustuslaseks registreerimine ja registrist kustutamine*. Kättesaadav: <http://www.maksumaksjad.ee/modules/smartsection/item.php?itemid=1403>, 9. aprill 2019.
- Maksu- ja tolliameti kodulehekülj. Kättesaadav: <https://www.emta.ee/et>, 11. aprill 2019.
- Meres, R. (2018) *Käibemaksukohustuslane - kellele, miks ja millal?* Kättesaadav: <https://www.simplbooks.ee/2012/01/kaibemaksukohuslane-kellele-miks-millal/>, 4. märts 2019.
- OECD. (2018) *VAT registration/collection thresholds*. Kättesaadav: <http://www.oecd.org/ctp/consumption/vat-gst-annual-turnover-concessions-ctt-trends.xlsx>, 4. märts 2019.
- Kuusemäe, K. (2016) *Kes võidab käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäära muutmisest?* Kättesaadav: <https://www.grantthornton.ee/insights-landing-page/kes-voidab-kaibemaksukohustuslaseks-registreerimise-piirmaara-muutmisest-kerttu-kuusemae/>, 9. aprill 2019
- Käibemaksuseadus. RT I, 25.10.2012, 17.
- Käibemaksuseaduse muutmise seadus 276 SE. (2016) Seletuskiri käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu juurde.

- Lejeune, I. (2011) *The EU VAT Experience: What Are the Lessons?* Kättesaadav: [http://www.taxhistory.org/www/freefiles.nsf/Files/LEJEUNE-21.pdf/\\$file/LEJEUNE-21.pdf](http://www.taxhistory.org/www/freefiles.nsf/Files/LEJEUNE-21.pdf/$file/LEJEUNE-21.pdf), 8. aprill 2019.
- Matsalu, E. (2016) *Käibemaksust vabaks*. Kättesaadav: <https://www.aripaev.ee/uudised/2016/05/09/kaibemaksust-vabaks>, 26. aprill 2019.
- Raamatupidamis- ja õigus uudiste veeb. (2016) *Kas käibemaksukohustuslase piirmäära tõstmine on ettevõtetele kasulik?* Kättesaadav: <https://www.rup.ee/uudised/maksud-ja-raamatupidamine/kas-kaibemaksukohustuslase-piirmaara-t-stmine-on-ettev-tetele-kasulik>, 29. aprill 2019.
- Ramler, G. (2018) *Millal registreerida ettevõtte käibemaksukohustuslaseks*. Kättesaadav: <https://www.rmp.ee/maksud/kaibemaks/millal-registreerida-ettevotte-kaibemaksukohustuslaseks-2018-04-10>, 29. aprill 2019.
- RKHKo 3-3-1-17-15
- RKHKo 3-3-1-79-15
- Tuulik, M-E. (2019) *Korraga saab registreerida ettevõtte, käibemaksukohustuse ja töötajad*. Kättesaadav: <https://www.rmp.ee/uudised/maksudus-uudised/korraga-saab-registreerida-ettevotte-kaibemaksukohustuse-ja-tootajad>, 4. märts 2019.
- Vabariigi Valitsus. (2016) *Valitsus kiitis heaks käibemaksukohustuslase piirmäära tõstmise 40 000 euron*. Kättesaadav: <https://www.rmp.ee/uudised/maksudus-uudised/valitsus-kiitis-heaks-kaibemaksukohustuslase-piirmaara-tostmise-40-000-euroni-2016-07-21>, 29. aprill 2019.

LISAD

Lisa 1. Käibemaksukohustuslasena registreerumise avaldus

Käibemaksukohustuslasena registreerimise avaldus

Avalduse esitaja

Juriidilise isiku või FIE nimi

Registri- või isikukood

Tegevuskoha aadress

Täitke juhul, kui see erineb
registrisse kantud aadressist

Telefoninumber

E-posti aadress

1. Soovin end registreerida käibemaksukohustuslasena

alates
kuupäev

Täitmiseks Eesti isikule ja ühenduseväälise riigi isikule

- registreerimiskohustus on tekkinud
- vabatahtlikult

Täitmiseks teise liikmesriigi isikule

- registreerimiskohustus on tekkinud
- vabatahtlikult
- vabatahtlikult kaugmüügi (v.a aktsiisikauba kaugmüük) korral
- vabatahtlikult aktsiisikauba kaugmüügi korral
- registreerimiskohustus on tekkinud kaugmüügi (sh aktsiisikauba kaugmüük) korral

2. Kassapõhine käibemaksuarvestus

Valige vaid juhul, kui soovite rakendada kassapõhist käibemaksuarvestust ja maksustatav käive ei ületanud eelmisel aastal ega käesoleva aasta algusest arvates 200 000 eurot.

- Soovin rakendada kassapõhise käibemaksuarvestuse erikorda

4. Ettevõtluse finantseerimise allikad

Märkige rahalised vahendid, millega finantseerite ettevõtluse alustamist.

- Laen
- Omakapital
- Ettevõtlustoetus
- Tegevus ei eelda finantseerimist

Täiendav info finantseerimise allikate kohta.

Täitke, kui soovite anda täiendavaid selgitusi või täpsustada ettevõtluse alustamise rahaliste vahendite kasutamist, nimetada ettevõtlustoetuse või laenu andjaid jne.

5. Töötajate värbamine

Kirjutage, kas ja millal hakkate kasutama tööjõudu. Kui töötajad on töötamise registrisse kantud, siis märkige „Töötajad on registreeritud“.

6. Olen nõus avalduse läbivaatamise käigus suhtlema Maksu- ja Tolliametiga e-posti teel

- Jah

7. Avalduse allkirjastaja (allkirjaõiguslik esindaja)

Ees- ja perekonnanimi

Isikukood

.....
kuupäev

.....
allkiri

Allikas: Maksu- ja Tolliameti koduleht

Lisa 2. Käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäärad Euroopa Liidu liikmesriikides

Riik	Käibemaksukohustuslaseks registreerimise piirmäär			
	piirmäär 2015, €	piirmäär 2015, kohalik valuuta Kurss 11.02.2015	piirmäär 2018, € Kurss 11.02.2019	piirmäär 2018, kohalik valuuta
Austria	30 000€		30 000€	
Belgia	15 000€		25 000€	
Bulgaaria	25 565€	50 000 BGN	25 565€	50 000 BGN
Hispaania	Ei ole piirmäära		Ei ole piirmäära	
Eesti	16 000€		40 000€	
Horvaatia	30 344€	230 000HRK	40 499€	300 000HRK
Iirimaa	75 000€		75 000€	
Itaalia	65 000€		65 000€	
Kreeka	10 000€		10 000€	
Küpros	15 600€		15 600€	
Leedu	45 000€		45 000€	
Luksemburg	25 000€		30 000€	
Läti	50 000€		40 000€	
Madalmaad	Ei ole		Ei ole piirmäära	
Malta	Ei ole		14 000-34 000€	
Poola	37 333€	157 470PLN	46 442€	200 000PLN
Portugal	12 500€		12 500€	
Prantsusmaa	82 200€		82 200€	
Rootsi	Ei ole		2 861€	30 000SEK
Rumeenia	49 780€	221 138RON	46 330€	220 000ROL
Saksamaa	17 500€		17 500€	
Soome	10 000€		10 000€	
Slovakkia	49 790€		49 790€	
Sloveenia	50 000€		50 000€	
Taani	6 696€	49 845DKK	6 699€	50 000DKK
Tšehhi Vabariik	36 476€	1 009 655CZK	38 750€	1 000 000CZK
Ungari	20 144€	6 247 661HUF	25 131€	8 000 000HUF
Ühendkuningriigid	114 397€	84 808GBP	97 153€	85 000GBP

Allikas: Annacondia 2015; Avalara 2018; Käibemaksuseaduse muutmise seadus 276 SE 2016; OECD 2018

Lisa 3. MTA teabeosakonna analüüsitalituse peaspetsialisti e-kiri

Tere!

Saadan soovitud andmed:

1) Kui palju on 2018. aastal käibemaksukohustuslaste registrisse registreerinud uusi ettevõtteid? Ning kui palju on 2017. aastal käibemaksukohustuslaste registrisse registreerunud?

Uusi st. pole varem olnud . 2018 kokku 8733. 2017 sai registrisse uusi 9996

2) Kui paljudel registreerunutest (küsimus 1) on olnud kohustus registreerida ning kui paljud on seda teinud vabatahtlikult?

2018 vabatahtlikult registreeris 8187 ja kohustus oli 546, 2017 vabatahtlikult 8606 ja kohustus 1389.

3) Kui palju on ettevõtjaid, kes on 2018. aastal end registrist kustutasid, sest nende käive jäi vahemikku 16 000 - 40 000€?

2017 käibe järgi oli neid 872 ja 2018 käibe alusel 228.

4) Kui paljude ettevõtete registrist kustutamise korral on alustatud kontrolli 2018. aastal? 4026 juhul on kontroll lõppenud kustutamisega.

5) Kui palju maksid kustutatud ettevõtted (küsimuses 3) käibemaksu 2017. aastal?

(arvesse võetud need kellel käive oli 2017 16-40tuh) 2282973,2€

6) Kui palju on neid ettevõtteid, kes saavad lihtsustatud korras registreerida (ei pea lisadokumente esitama) ning neid, kes peavad esitama ka täiendavaid dokumente?

andmed võetud avalduste järgi, 2018 oli neid 3266 ja lisadokumente pidi esitama 6293

7) Palju on läbi ettevõtjaportaali käibemaksukohustuslaseks registreerunud?

hetke seisuga on esitatud 141 avaldust.

Heidi Lillemägi

Andmehalduse ja arenduse valdkond

Teabeosakond

Maksu- ja Tolliamet

6762703

Lisa 4. Küsitluse ankeet

Teie ettevõtte ...

- on registreeritud käibemaksukohustuslasena
- ei ole käibemaksukohustuslane

Teie ettevõtte käive ... *

	Kuni 16 000 eurot	16 001 kuni 40 000 eurot	Üle 40 001 euro
2017. aastal	☐	☐	☐
2018. aastal	☐	☐	☐
2019. aastal (proгноos)	☐	☐	☐

Kas olete teadlik, et kui käive jääb alla 40 000 euro, ei ole vaja olla käibemaksukohustuslaste registris? *

- Jah
- Ei

Ettevõtjana: *

- ei soovi ettevõtet registreerida käibemaksukohustuslasena
- olete kustutanud ettevõtte käibemaksukohustuslaste registrist 2018 või 2019 aastal
- plaanite kustutada, sest aastane käive jääb alla 40 000€
- plaanite kustutada, sest olete hetkel registris vabatahtlikult ning enam ei soovi olla, sest peamised kliendid ei kuulu käibemaksukohustuslaste registrisse
- ei plaani kustutada
- Other: _____

Ei plaani kustutada ettevõtet käibemaksukohustuslaste registrist, sest...

- käive ületab aastas 40 000€
- kustutamisega võib kaasneda kontroll
- ettevõttel on kasulikum olla käibemaksukohustuslaste registris, saab sisendkäibemaksu tagasi
- ettevõtte kliendid on valdavalt käibemaksukohustuslased
- Other: _____

Ettepanekud, märkused

Your answer _____

Allikas: autori koostatud

Lisa 5. Küsitluse tulemuste/vastuste koondtabelid

1. Teie ettevõtte...		
Vastusevariandid	vastajaid	protsent
On registreeritud käibemaksukohustuslasena	52	55,90%
Ei ole käibemaksukohustuslane	41	44,10%

2. Kas olete teadlik, et kui käive jääb alla 40 tuhande euro, ei ole vaja olla käibemaksukohustuslaste registris?		
Vastusevariandid	vastajaid	protsent
Jah	92	98,90%
Ei	1	1,10%

3. Käibemaksukohustuslaseks registreeritud ettevõtete käibeline jaotuvus (2018. a)		
Vastusevariandid	vastajaid	protsent
Käive kuni 16 tuhat eurot	13	25%
Käive 16-40 tuhat eurot	9	17,30%
Käive rohkem kui 40 tuhat eurot	30	57,70%

4. Käibemaksukohustuslaseks mitteregistreeritud ettevõtete käibeline jaotuvus (2018. a)		
Vastusevariandid	vastajaid	protsent
Käive kuni 16 tuhat eurot	28	68,30%
Käive 16-40 tuhat eurot	11	26,80%
Käive rohkem kui 40 tuhat eurot	2	4,90%

5. Käibeline jaotuvus nende ettevõtete kohta, kes pole käibemaksukohustuslaseks registreeritud ning kes ei soovi seda ka teha (2018. a)		
Vastusevariandid	vastajaid	protsent
Käive kuni 16 tuhat eurot	27	67,50%
Käive 16-40 tuhat eurot	11	27,50%
Käive rohkem kui 40 tuhat eurot	2	5%

6. Käibeline jaotuvus nende ettevõtete kohta, kes on käibemaksukohustuslaseks registreeritud ning ei soovi ennast sealt kustutada (2018. a)		
Vastusevariandid	vastajaid	protsent
Käive kuni 16 tuhat eurot	13	25%
Käive 16-40 tuhat eurot	9	17,30%
Käive rohkem kui 40 tuhat eurot	30	57,70%

7. Käibe 2019. aasta prognoos võrreldes 2018. aastaga			
2018. a käive	2019. a prognoos	vastajaid	protsent
Käive kuni 16 tuhat eurot	Käive jääb samaks	32	34,40%
Käive kuni 16 tuhat eurot	Käive tõuseb kuni 40 tuhat eurot	8	8,60%
Käive 16-40 tuhat eurot	Käive jääb samaks	15	16,10%
Käive 16-40 tuhat eurot	Käive ületab 40 tuhat eurot	6	6,50%
Käive rohkem kui 40 tuhat eurot	Käive jääb samaks	32	34,40%

Allikas: autori koostatud